

masculí *senall* en Escrig, 1851: «especie de cesto de mimbres; *senall en tapa*: excusabaraja», que precisament amb aquest gènere masculí (exclusivament d'allà) revela la influència dominant del masculí mossàrab *senatxo*

Aquest no es pot dir que sigui del Princ. (on no l'admeten els diccs), car si bé l'usen alguns en català central, és només per a maletins i motxilletes d'escolar (estris no rústics de la gent ciutadana, estranys a la vida popular, o bé dels carreters, gremi amb velles infiltracions aragoneses), i ho fan amb plena consciència d'usar un mot castellà, que en el parlar acurat se substitueix per *maletí*, *cistelleta*, *sarró* etc.: cal rectificar, doncs, *AlcM* en l'atribució que en fa al cat or. i occid. A les Illes no consta que hi tingui arrelament, car no n'hi ha testimonis literaris ni lexicogràfics (almenys res de Menorca ni Eivissa, i manca en *DAMen* i *DFgra*, que donen molts detalls de *senaya*, *senayeta*, *senayot*), potser una mica a Mallorca («espuerta con asas pequeñas» *DAG.*, de joncs, segons *AlcM*).

Si al P Val., on d'altra banda apareix amb variant pròpia, *sarnacho*, i és un sarró de caçador o pescador: «el peixcador de canya / quant del toll trau l'angülla, / la fica en lo *sarnacho* / y el fil y l'am afila», *MGAdea* (*Terra del Xè* II, 102); «escarcela de cazador a manera de red» (Escrig 1851); «es gossos tenen el seu contre y el seu favó: ya sabem que pa cassà --- y, si a mà ve, pa llevà-te el *sarnacho*, valen una mina», *Canyissas* (74) Ara bé no hi ha dubte que és *cenacho* la forma prístina, i aquesta variant té una explicació òbvia en la contaminació dels sinònims *sària*, *sarió*, *sarró* *Saranatxa* (*AlcM*).

Segui com vulgui el cat. *senalla* i el cast *CENACHO* (*DCEC/DECH*) signifiquen el mateix, i tenen radical comú, encara que amb terminació difícilment conciliable, i per tant s'han d'estudiar junts. En castellà sembla que seria rebutjat per la vella llengua, tradicional i purista, car no sols no n'hi ha cap testimoni medieval, sinó que encara el silenci a andalus Nebrixa (1492, 1495 ---), i molts lexicògrafs posteriors; i no apareix fins a 1603, en l'hispan. Pedro de Oña (ambient andalusat) Designa un recipient per a viandes de moltes menes; concretament per dur peix a vendre (així a Andalusia el *cenachero* fa això segons Toro Gisbert i AlcVenceslada), per anar a cercar bolets (muntanyes d'Almeria) i usos semblants (Rdz. Rubí, *Poesias Andaluzas, DHistAcad*) No crec que sigui casual que tots aquests testimonis es refereixin a terres andaluses, però també en el Baix Aragó: «bolsa de piel o de esteraz que se cuelga de una de las bandillas del carro, dividida en dos compartimientos, que se destinan a la bota y otras provisiones» (a la zona de Puebla de Ixar: Puyoles-Valenzuela).

Ja Simonet (*Glos Moz*, s v. *canách*), seguit per Dozy (*Suppl* 1, 846a), Eguilaz i M-Lubke van veure que el cast. *cenacho* era solidari, tant del cat. *senalla*, com del mossàrab. *sannâc*, però els entesos ja s'adonen que aquesta no és paraula pròpiament àrabica (àdhuc Steiger, *VRom* IV, 357, i M-Lubke, *REW*s, 7583a, ho negaren o posaren en dubte), i Dozy s'absté d'opinar

sobre l'etimologia. En tot cas no consta enlloc com mot verdaderament àrab. El porten l'espanyol Abenlauh (S. XII), *sannâg* «cesta, canasto», *RMa*, i com a mot marroquí Lerchundi (vacil·lant entre *sannâg* i *sannâg*) i A. Martín; *canâch* en *PALc*. «capacho del molino de aceite»; del Marroc va passar al bereber *asennaž* dels BeniSnous «masse d'alfa, corbeille de roseau, longue et étroite, sans anses» (Bertoldi, *AGI* XXXVI, 17n.).

Si ni *cenacho* ni *senalla* no s'expliquen per l'àrab, d'altra banda hi ha un mot romànic d'origen llatí conegut, que en dona una còmoda explicació fonètica, sense coincidir-hi tant pel que fa al sentit. Es tracta d'un important grup francès antic i dialectal: fr. ant. *ceignail* [S. XIII], fr. mj. (nòrdic) *chenail*, pic. *šenal*, való *sinâl* 'graner', 'pallissa', que avui té una gran difusió en els parlars francesos: *senail*, *cénas*, *sinaut*, i formes semblants s'usen en el Baix Loire, Bretanya, Normandia, Picardia, Valònia, Lorena, Champagne etc. (*FEW* II, 577b).

I tothom està d'acord a fer venir aquesta paraula del llatí *CENACULUM* amb el significat de 'pis superior d'un edifici', 'cambra alta'. Allà és on se sovava en la casa romana, d'on el nom de *CENACULUM*; i després, en ambients més rurals i modestos, quedà per a dipòsit del gra i de la palla. Potser es pensarà que això té una terminació masculina, que si bé s'atansa a la del mossàrab. *cenacho*, no és la de *senalla*. Però *CENACULA* era el plural d'aquell mot llatí neutre, i ja se sap que ben sovint la forma en -A dels neutres quedà com a singular romànic (*VELA*, *LIGNA*, *PARIA*, *FOLIA*, *CILIA*, *CUBILIA* etc.). I això no fou estrany al nostre mot ni tampoc a França, p. ex. *cenaille* «grenier à paille, mansarde» en el famós *trouvère* d'Arràs Jean Bodel o Bedel (*Jud, VRom* IX, 244); i en aquesta forma hagué de passar des de molt antic al bretó *senailb* 'graner', que és femení (Ernault).

De 'graner' es pogué passar a 'recipient per a gra', destinació que ja hem constatat sovint supra, en la nostra *senalla*; i els corresponsals del *Dicc de Dial.* de l'IEC ho testifiquen a Capellades i altres llocs (*BDC* XX, 315). En efecte és freqüent en moltes llengües que un mateix mot signifiqui 'graner' i 'cistella, cove, panera etc.': port. dial. *canastru* 'graner' (*W. u S* X, 91); pall. *calàs* 'dipòsit de guardar gra' al costat del fr. *calais* 'cistella', Blonay *tso* «casier d'un bahut à grains», Bregalia *catla* 'covenet per dur objectes a l'esquena', cat. *calaix* (*BDC* XXXII, 280); murc. *horón* «sitio en que se guarda el trigo», vora el cast. *horón* «serón», ll. *ERO*, -ONIS 'cove de vímetes'; gòt. *bansts*, b-al i mitteledeutsch *banse* 'pallissa' al costat del ll. vg. *banasta* 'cistella' i veg. *BAST*; Berry *barž* 'cobert per a l'herba dallada' i b.-al. *barg* 'pallissa' al costat de Como *bar(a)k*, Verzasca, Ticino *bargei* 'cistell'; cast. *troj(a)* 'espai entre envans per tenir-hi fruits i especialment cereals' al costat del cast. ant. *troja* 'alforja, sarió', «mochila»; argentí *cesta* 'troj'; sbcr *bòs* 'cistell' i 'graner'; angl. *crib* id., id.

Pel que fa al mossàrab. *sannâg* i el mossarabisme cast. i val. *cenacho*, llur origen ha de ser també, en defini-